

PODPORUJ SVÉHO SEDLÁKA

Farmářské trhy, bio obchody, bedýnky, prodej ze dvora. Dnešní spotřebitel má řadu možností, jak si zajistit lokální potraviny, mnohdy v biokvalitě. V řadě zahraničních zemí se k těmto možnostem řadí ještě jedna, která si v České republice teprve začíná získávat své místo na slunci. Je jí takzvané komunitou podporované zemědělství (KPZ), v angličtině Community-Supported Agriculture. Na putovním semináři, který v lednu organizovala PRO-BIO liga ve spolupráci s regionálními ekologickými organizacemi Veronica, Rosa a RC Moravská brána, se mohli zájemci seznámit se základními principy tohoto způsobu hospodaření, s úspěšnými projekty ze zahraničí i s příležitostmi v Česku.

Základní princip

Základní princip KPZ je založen na podpoře konkrétního zemědělce spotřebitelem. Jedná se o partnerství mezi farmářem a spotřebitelem, kdy obě strany společně nesou jak rizika (neúroda), tak i přínosy (nadúroda) hospodaření. Spotřebitelé se v rámci partnerského vztahu zavazují platit za potraviny spravedlivou cenu a odebírat veškerou produkci farmy, zemědělci se zavazují produkovat zdravé, čerstvé a ideálně biopotraviny. Spotřebitelé hospodářům zajišťují spravedlivou cenu (často placenou s předstihem na celou sezónu) za jejich produkty, která jim a jejich rodině zajistí důstojné živobytí. Toto provázání vytváří lokální produkci i lokální spotřebu a aktivně přispívá k trvale udržitelné produkci potravin.

Zkušenosti z Anglie a Německa

V některých evropských zemích, např. v Anglii, si tento způsob produkce a nákupu získal značnou oblibu a těší se zde již desetileté tradici. **Andy Jones** ze Stroud Community Agriculture (Velká Británie) na jednom z lednových seminářů uvedl, že jen na jihu Anglie existuje 80 projektů zabývajících se KPZ, z čehož až 90 % je naprosto soběstačných a mnohdy i ziskových. Za tímto úspěchem nestojí pouze chuť lidí konzumovat zdravé potraviny, ale také vzdělávací a sociální charakter tohoto systému. Běžně přijíždějí celé rodiny s dětmi, které se aktivně zapojují do farmaření. Děti tak mají možnost seznámit se nejen s potravinami, které jedí, ale i s procesem jejich vzniku.

Nakolik se spotřebitel do produkce a rozhodování o ní zapojí, záleží pouze na něm. Vzhled a způsob fungování kon-

krétního systému KPZ se odvíjí od požadavků a očekávání obou zúčastněných stran. Existuje proto mnoho forem a podob KPZ, z nichž je možné si vybrat téměř na míru.

Andy Jones představil konkrétní model fungující na jihu Anglie, kde vztah mezi farmářem a zákazníkem je velmi volný.

Seminář v Brně

O produkci rozhoduje spíše pěstitel sám a jakákoliv účast odběratelů na produkci a rozhodování o ní je čistě dobrovolná. Naopak **Jan Hendrik Cropp** z německého Freudenthalu představil systém KPZ, kdy je zemědělec ve velmi úzkém vztahu s odběratelem, všechna rozhodnutí ohledně produkce, financí i odběru jsou činěna dohromady a po spotřebiteli je vyžadována aktivní účast a pomoc i během produkce.

První komunitní vlašťovky

V posledních letech se i v České republice zvedl zájem o čerstvé potraviny, pěstované s ohledem na životní prostředí a pocházející z co nejbližšího okolí. Možností, jak takové produkty získat, stále přibývá, většinou se však jedná o nákup potravin bez jakékoliv další vazby na dodavatele a bez záruky, že bude možné od něj koupit ty samé potraviny i za týden. Právě v tom spočívá výhoda KPZ. Odběratel má svého vlastního dodavatele, zemědělce, který mu potraviny nejen pravidelně dodává, ale zároveň mu umožňuje nahlédnout, jakým způsobem a kde je

Seminář v Ostravě

produkuje. Zákazník tak má jistotu, že díky jeho finančním příspěvkům není hospodář závislý na dotacích a nehrozí mu zánik, tak jako se to může stát zemědělcům zapojeným do jiných forem prodeje. Zároveň si může sám vyzkoušet, jak se potraviny produkují, sám si je sklídit, anebo jen tak vyjet z města do přírody.

V jednotlivých regionech, včetně Prahy, tak vzrůstá zájem ze strany zemědělců i spotřebitelů o vznik a zapojení se do systému KPZ a pomalu se objevují první projekty tohoto typu. Jedním z příkladů je projekt „podporujeme svého sedláka Karla Tachecího“, či „podporujeme Dvůr Vyšínek“, kdy oba tyto projekty s úspěchem fungují již třetím rokem. Další informace k těmto projektům je možné najít na www.bio-bedynky.cz.

Seminář v Praze

Letos nově začínají např. „komunitní zahrada“ Středokluky v blízkosti Prahy (www.komunitnizahrada.webnode.cz), projekt iniciovaný Ekologickým institutem Veronica v blízkosti Brna, projekt statku Schelongových na Ostravsku. Tyto projekty (i mnohé další zde nejmenované) jsou otevřené novým členům. Více možností představily jednotlivé semináře ve čtyřech různých regionech. Zájemci je naleznou na stránkách www.biospotřebitel.cz v sekci „podporujeme svého sedláka“ a na regionálních stránkách ekologických institucí Veronica a Rosa.

**Blanka Křivánková,
Glopolis**

Seminář v Českých Budějovicích